

Заман

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Жыйылыу

Жашау журтла бла жалчытыу къалай барады

Къабарты-Малкъар Республиканы урунуу эм социальный болумла жаны бла политика комиссиясыны Жамауат палатасыны жыйылыуу болгонды. Аны бу органы аны башчысы Николай Маслов сөзүндө эм бардырларды. Анда сөз 2010 жылны биринчи жарымда эм 2011 жылны прогноз параметрлерине кёр, «Доступное и комфортное жилье-гражданам России» деген баш мадгъналы проект жашауда къалай бардырлыганы сюзюленди.

КъМР-ни къурулуш эм архитектура министрлиги оубасары Кючменланы Тажир билдиргенге кёр, бейханы биринчи жарымда хайрыланьорга 81 миңг 400 квадрат метр жашау журт берилгенди. ол а бытлары бу кезиунден эсе юч процентге кёлдо. Ол санда июль айда 29,4 миңг квадрат метр жашау журт. 2011-2013 жыллада билим беруу, саулык саклау, культура учредженила ишлерге белгиленди. КъМР-ни къурулуш эм архитектура министрствосуну инвестиция программа эм магъаналы миллет проекте белюмиюно начальниги Лариса Решетная а общежитиеде жашагъяны жашау болумларын ителиридиюно проектини осюндөн хапар айткъанды. Республикада болумлары бек осал болгъан 63 мекия барды. Белгиленген планга кёр, общежитие кетерип, аланы оурунлары аз къатыл бирна юйле ишлеиркидиле. Алада жашагъян юйлерге уа заказчик бла жашау журтну ишлеюне осюнден келишим этерге предложение берилгенди. Ана кёр общежитиеде энди салынырыкъ юйлерге аманатха салып, ипотекий кредит аладла. Къурулуш бошалангъан сора уа общежитиде жашагъяны ол юй энчи

неликте бериледи, алай бла банка женигирек болады. Сюепген юйюне иеси, ол тургъан жерни да иеси болады. Бу механизм банкны кредит болумларына келишалькъе гражданагъады. Общежитиеде жашагъян башха социальный къуулушга (инвалидлерге, пенсиячыла, студентлерге) жашау юйле къырал эм муниципальный ырысхыдан салынырыкъдыла. Ишлерге къолларындан келген ишюз граждана уа жашау юйюне этген поддряд организациялада урунурга болукъдыла. Ипотечный корпорация бу вопросу ипотекий кредитованыны механизмизин хайрыланьы тамамларга дойди. Ол а общежитиеде жашагъяны алгъан ипотекий кредитни тёлерге къолайлары болса, аны бла бирге биринчи взносу тёлерге къолундан келсе эркинди. Бир - бир гражданагъа биринчи взносларын тёлген заманда «2007-2010 жыллада КъМР-де ипотекий кредитованыны айтныу» деген республиканы целевой программга къёр болушук этилгерге болукъды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Окъу жылга хазырлануу

Арбазгъа плитка саладыла

Алай бла Хаймашаны ара штыб-на жетебиз эм аны начальниги Борис Шурдумов бла тоёушип, жайлыкда Бююнкюнде халны осюндөн ушакъ этгенбе. Биринчи сорубуз мында быйыл къалай бир мал кечингенни эм, бытлары бу кезиуу бла тенгеширгенде, аланы саны азайгъаны, кёбейгенни эттенини осюнден болгъанды. Ол айтханга кёр, малланы битеу тюрлю-тюрлюден озгъан жылдан эсе бийондэ кёр, малчыны аманатха берди. Сёз ючюн, 13,7 миңг тонна, ол санда бир миңг икелеу бла къуажине, 57 миңг кый, 1,3 миңгден аслам ат. Ала барысы да онбеш жайлык къолайла юйюшгени, алада кечиндир-

Бусагъатда уа аны арбазина плитка сала турадыла. Бу иш бла Хочуланы Алий башчылык этген «Гермес» фирма кюрошеди. Шабат, ийик кюн деп къарамай, эрттенкиле сагъат сизден ингир къарангысына дер ишлейди. Ала аны 25-чи августка дер татамалларга керекди.

ХОПАЛЛАНЫ Марзат СУРАТДА: плитка сала тургъан кезиуде. Суратны автор алгъанды.

Эсгертиу

Энтта да онг барды

Хурметли окъуучула! Бир тюрлю сылтау бла сиз 2010 жылны экинчи жарымына «Заманга» жазыламай къалгъан эсегиз, ханы тоюштерге онг барды. Жазылыуу 25-чи августха дер ишарысаргъады, ана тилбизде чыкъгъан газетни сентябрь айдан алып башларыкъсыз. Жазылыуу багъасы: бир айга - 59 сом, 35 напек; тёрт айга - 237 сом, 40 напек. Бизни индексибиз - 51532

Политика

РФ-ни Президенти КъМР-ни Парламентине республиканы башчысыны къуллугъуна Арсен Каноковну кандидатурасын кёрюзгенди

РФ-ни Президенти Дмитрий Медведев КъМР-ни Парламентине республиканы башчысыны къуллугъуна Къабарты-Малкъарны бусагъатдагы Президенти Арсен Каноковну кандидатурасын кёрюзгенди. Аны осюнден Кремльни пресс-службасындан билдиредиле. Республиканы законла чыгаруучу органында бек улуу фракциясы болгъан «Единая Россия» политика партия 16-чи августда РФ-ни Президентине республиканы башчысыны къуллугъуна кандидатланы тизмесин жибергенди. Анда, Арсен Каноковдан сора, республиканы Парламентини спикери Чеченланы Анур эмди Правительствоу Председатели Александр Меркулов бар эдиле.

Арсен Каноков 1957 жылда 22-чи февральда Урван району Шитхала элинде туугъанды. Ол 1981 жылда Москвада Плеханов аты институту сатуу-алуу-экономика факультетин башкъанды. Экономика имулану докторду. Совет Акерде къуллукъ этгенден сора Москвада сатуу-алуу рынок-

лада тюрлю-тюрлю къуллукълада ишленгенди. 1991 жылда къурулуш эмди кёл функцияла сатуу-алуу арапа бла кюрошген. «Синдикалдеген холдинг компанияны къурагъанды. 1994-2000 жыллада Арсен

Каноков «Синдика» жабыкъ халда ишлеген акционер обществого таматалыкъ этгенди. 2000-2003 жыллада «ЦентрКредит» коммерциалы банкны директорларыны советини члени болгъанды. 2003 жылда - Къабарты-Малкъар Республиканы РФ-ни Президентинде келечисини оубасары. 2003-2005 жыллада РФ-ни Федерация Жыйылыууну Къырал Думасыны депутатына айрылгъанды. 2004 жылда бу палатаны Иелик жаны бла, 2005 жылда уа Бюджет эм налогла жаны бла комитеттерини председательтерини заместители болгъанды.

2008 жылда 28-чи сентябрден бери Къабарты-Малкъарны Президенти. Аны кандидатурасын къыралыбызны башчысы кёрюзген эмди элде республиканы Парламентини аны къыйлы кёргенди.

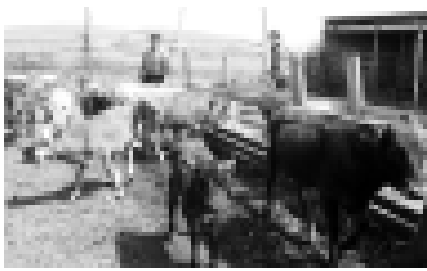
2008 жылдан бери «Единая Россия» битеуроссий политика партияны Баш советини члениди. «Шуёлюк» орден бла саугъаланганды. Юйегилди, юч сабий барды.

Тав жайлыкъында

Табийгъат къыйынлыкъга да къарамай

Быйлыкъы иси кюнде, къурызкълыкъ, жаланда ёзен жерлерде угъай, таулда осюну кеск кючлерге кёрюзгенди. Биз аны алайлыкъына бу коюлде «Хаймаша» къырал учредженига баргъаныбызда шагъат болгъанды. Жол узуну сиртагъа къарап баргъаныбыз: аланы четег жанларында кырык алыкъа кёллей тургъанча кёрюне эди, алай узун чёлери уа - къуруп. Болсада адамла анда ол къызылуулардан бичен ишлей тура эдиле.

Алай бла Хаймашаны ара штыб-на жетебиз эм аны начальниги Борис Шурдумов бла тоёушип, жайлыкда Бююнкюнде халны осюндөн ушакъ этгенбе. Биринчи сорубуз мында быйыл къалай бир мал кечингенни эм, бытлары бу кезиуу бла тенгеширгенде, аланы саны азайгъаны, кёбейгенни эттенини осюнден болгъанды. Ол айтханга кёр, малланы битеу тюрлю-тюрлюден озгъан жылдан эсе бийондэ кёр, малчыны аманатха берди. Сёз ючюн, 13,7 миңг тонна, ол санда бир миңг икелеу бла къуажине, 57 миңг кый, 1,3 миңгден аслам ат. Ала барысы да онбеш жайлык къолайла юйюшгени, алада кечиндир-

«Конкуренит» сют-товар ферманы малчылары Руслан Закураев бла Валера Гаукуров.

Тёрегек стол

Халкъыны санын жазыу къыралны миллет политикасын къуарыкъды

Россеини халкъыны санын жазыуу республика къалай хазырлангъаны осюнден бирси кюн КъМР-ни Правительствосунда кенгешде айтылгъанды. Тюенюне уа Долинскеде «Корона» къонакъ юйюно жыйылыула бардырылуучу залында анга жорлангъан «Тёрегек стол» болгъанды. Тюбешюрге РФ-ни Федеральный статистика службасыны таматасы Александр Суринов, КъМР-ни Правительствосуну Председатели биринчи оубасары Мурат Тхазалпжиев, Къабарты-Малкъарны Статистика управленясыны башчысы Аурика Гаштова, КъМР-ни экономиканы айныуу эм сатуу-алуу министри Муусуланы Алий, экология эм антропология институтуну директоруну

орунбасары Владимир Зорин, Регионла аралап проблемала институтуну генеральный директору Дмитрий Журвалев къатышхандыла. «Тёрегек стол» - Россеини халкъыны санын жазыуу къыралны шёндюго миллет политикасын къуруду деген ат бла бардырылгъанды. Анда бир немча вопрос кётюрогенди: «Россеини халкъыны санын жазыуу къыралда немча миллет болгъанын тохташдыргъа, Россеини къайсы жеринде кимле жашагъяларыны ачыкълоргола себеплик этеди». «Халкъыны санын жазыуучу рюмдюрлери къырал миллет политика бююно тап халгъа келтирерге болушуркъанды». «Миграцияны къыралны миллет къуулууна эттен себеплик» эмди башхала.

Мурат Тхазалпжиев республикада халкъыны санын жазыуула Къабарты-Малкъарда жашагъяны жууалы кезден къарарыкъларыны ышандыргъанды. Жамауатыны арасында тынгылы аныгъаты иш бардырылгъан да чертенди ол. Александр Суринов адамла кеселерини затланы тюрлендирерге, болмагъан миллетлени чыгарырга сыйгенлерин белгиленди. Жазыуу бардырыкъыла анга эчи эсе бурурга керекди. Юйюрге, муу алында жазыуула 1810 жалгъан халкъ жаратылгъанды. Алай федеральный законда адамга кеси сыйген миллетни атаргъа кес салырмайды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къууанчы хапар

Мария Кучинаны кезиулю алтын майдалы

Билдиргенчча, бизни жерлешибиз женил атлет Мария Кучина Сингапурда бардырылгъан Жаз тёлю Олимпиада оюнлагъа Россеини жыймадыкъ командасыны санында къатышханды. Тюенюне уа андан къууанчы хапар келгенди.

1,89 сантиметр бийликке секирип, Мария алтын майдал къытханды. Экинчи эм очюнюч жерлени уа аны ызындан Италияны келечиси Алессия Трост эм полякы Аннетта Ридз алгъандыла.

Алай Мария кеси уа кёрюзген кёрюмюсю бла артыкъы разы тюрлюдо, нек дегенде ол 1,91 сантиметрини окъунда алып турды. Бу жол а андан бир сантиметрге бийикге секирип муратлы эди. Италиялы Трост бла аранг къалайды деген соругъа ол быйыл жууалгъанды. - Алессия бла мен шуёубуз. Бир жылы ичинде тюрлю-тюрлю эришуиледе тюбеш келесиб. Ол жарыкъ кёллю къызды.

Эсигизге салайыкъ, Мария Кучина шолкун Прохладный шахарда бошгъанды. Бююнкюнде уа ол Волгоградда Физкультураны бла спортну институтуну студенткасыды. Юйюнде уа атасы Александр Павлович, анасы Карина Григорьевна эм аны биринчи тренери Геннадий Габрилян алгъырышыла аладыла.

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан, КъМР-ни Президентини бла Правительствосуну пресс-службасы.

ДУНИЯДАН ХАПАРЛА

Торфлу жерлени отдан къоруулайдыла

Москва эм Рязань областылада торфну отдан къоруулауу шахарчыла эм эплиле бла бирге аскериле да бек тире къатышханды. Бир-бир жерлерде торфну къалыныкъы 15-16 метр болгъаны себепли, аны битеу да суудан толтурмасанг, от хорлатмайды. Ол себепден ала тургъан торфха, черекледен быргы ысла тартып, аланы суудан толтуртуп, отну алай ёнотедиле.

Россеиде агъач ёртленени ёнотюрге полкыле жоарныле да къатышхандыла. «Къыйын табийгъат болуула гъа тыштенге болушукъ этю - ол хар адамны да борчуду. Алай эсе, биз адамлыкъ борчубузу толтургъанбыз» - дегенди. Россеини ММС-си аланы ишлерине тиийли багъа бичгенди эм аланы керекисини саугъалгъан да этгенди, Полишаны Правительствосуну улуу ырызлыгъын да билдиргенди.

Оюндада экинчициле

Сингапурда жаш тёлю Олимпиада оюндада бизни коюндада 8 алтын майдал, жет да ююмш, доммакъ майдалла алып, экинчи жердедиле. Биринчи жерни къыйтайлы билгендиле.

Майдалланы энтта да бир комплекти ючюн эришуле къаты бардырылкъыдыла. Къыска айтханда, бизни спортменлерибиз Сингапурда эришуиледе тынгылы хазырлангъанларын кёрюзгендиле.

Бек иги пляж кирленеди

АБШ-ны Мексика богъазда нефть быргы ызда болгъан аварияны хатасы Аргентинагъа да жетгенди. Анда Бек иги пляжга саналгъан тенгиз жагъага уюгъан нефть токала келе башлагъанды. Толкъунла аны жагъалагъа атадыла, ала уа, коюде эрип, пляжны кирлендиредиле.

Франция

Чыганылылары къыстады

Президент Никола Саркози Франциядан битеу чыганылылары къыстар муруттыле. Законна кёр, ишлерге жаратуу адамла бу къыралда юч айдан кел заманыны ишюз айланьоргола эркин тюрлюдо. Чыганылыла уа урунурга сыймейдиле.

Саркози аланы бош алай къыстап да къоймайды: абданланы хар бирине 300 евро, сабийлеге да 50-шөр евро берирге муруттыле. Былтыр Франциядан 10000 чыганыл кетгенди. Ала анга да угъай демеидиле. Ахындан да алып, айлана кетип, дагыда Франциягъа къайтырга болушукъ, деп къолайдыла.

Шахтачыла

тузакъга тошгендиле

Чехияда 33 шахтачыны тышына чыгар жолапын жер оюлу жапханды. Кутхаруучуланы айтханларына кёр, аланы кутхаруу ючюн, юч мен бла төрт ай ишлерге керекди. Ашы, сууу, хауаны тузакъга тошгенлеге тар шурф бла бердиле.

Къыш жетгенди

Озгъан ююнде Колыск жарым айрыкъа къыш жаугъанды, хауа сууукланганды, адамла къыш кийимлерин кийгендиле. Юйюлде от эте башлагъандыла.

Басмагъа УЧИНАЛАНЫ Анур хазырлагъанды.

Кесине тынч жол излемегенди
2 бет

Чегемли жаш - Француз сопротивленияда
3 бет

Россейилиени сётчиклеге олтуртурукъдула
3 бет

Эсеп бирин да ыразы этмегенди
4 бет

Жашуу журтла бла жалчытыуну амаллары сюзюлгендиге

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Республиканы уруну эм социальный айнатуу министрлиги орунбасары Фатимат Амишкова ветеранлары, инвалидлени, өлгөн ветеранланы эм инвалидлени ююрлерин жашуу журтла бла жалчытыуну юсюнден Федеральный эм республиканы закондательстволарга кере программа квалый тамамланганы юсюнден толу хабар айта, былай дегенди: «Биюлюккоде субсидияны өлчөмү 790 миңг 200 сомду, бир квадрат метр жашуу журтуу багысы уа 21 миңг 950 сомду. Жашуу журтларын Улуу Ата журт уруну 72 ветераны иглендиргендиге, 63-сую уа бусагытта кеспери жараткан жашуу юй излейдиге, аланы ол ишлерине шакараланы эм районланы администрациялары да тири болушадына».

Нальчик шахары администрациясыны башчысы орунбасары Игорь Кладко, граждандарга ахшы жашуу болуула кууруну юсюнден Федеральный эм республика миллет проект жашууда квалый бардырылганы юсюнден айта, бюджеттен кереклини тенги бир финанса бөлөмөгөнгөни, гражданданы квалыйлары юшөргөнгөни, ол а проекти белгиленинген заманда жашууда бардырырга онг бермегенини юсюнден билдиргенди. Биюлюккоде Нальчикке жашуу журт квалыйга эсепте 4720 адам барды, аладан 1974-сую бек биринчи жалчытылгынырга керекли граждандарды. Аны башчы шахары администрациясы федеральный бюджеттен жашуу журт квалый болушканы да эсебин дайым журютеди. Ала Черныбыл АЭС-де болган папакы керетери квалыйланы, кыйыр северни районларында кичюрогленге, запаса офицерле эм зор бла кичюроглендиге.

Шахар администрация дагыда, квалыйлары жанында болушкы этипти, жашуу журт алышкы жаш юйюргөни санын да журютеди. Арт беш жылы ичиде субсидияны 384 юйюргө алганды. Бусагытта тизмеде алышка да 800 жаш юйюргө барды. Ол программаны софинансированына шахар бюджеттен 2010 жылга тогуз миллион сом бөлөүргө керекти. Очерядын алгыра жашуу журт квалыйга өкюсэ сабиле эркиндиге. Лыгота тизмеде алы 118 болдына. 2009 жылда сегиз сабий фатар алгандыла, быыл дагыда онусу алышкыды. Аладан сора да, 60 өкюсэ сабийни фатар бла жалчытырга керек болушкыды. Жашуу журтлары болмаганыдагы дагыда 2000 юйюргө саналады. Ала уа жашуу эгерге жарамгаан 180 көп фатар журт юйюргө. 2008 жылда жашуу журт коммунальный молкде реформаланы фондуна кере алы алай юйюргө 56 юйюргө

де турган жалаңда 97 адам алышканды. 2008 жылдан бери уа республикалы бюджеттен банк кредитлени процент ставкалары төлөргө алышка ахча бөлөмөгөндү.

Россеини Сибсбербанкны Кыбарты-Малкварда бөлөүмюну управлююцини орунбасары Залина Бегуанова айтханга кере, республикада жашаган ланы Россеини Сибсбербанкны кредит бла жалчытыуу бююлюккоде 4.6 миллиард сомдан аспамды, аны жартысы жашуу журтлагы алынган кредитледиге. Север Кавказ банк КымР-ни алашка органдары бла иштете эм магыналы миллет проектин жашууда бардырырга улуу иш сынау жыйыштырганды. Аны себепти торлю-торлю социальный категориялы граждандарга болушкы да этиледиге. Алай бла «КымР»-де жашуу журт ипотечный кредитованияны айтныгы» деген республиканы целевой программга кере 450 юйюргө 2005 эм 2007 жылда Россеини Сибсбербанкны лыготлары бла жашуу журт квалый болушкыды.

«Атик» фирманы генеральный директору Валерий Шпакковский Нальчик шахары Дубки тириесиндеги «Восточный» району айнатуу перспектива планына юсюнден хабарлагышкы. Анда алтыра район болушкыды. Алада 41 миңг 721 адам жашарча бир миллион 133 миңг квадрат метр жашуу журт, беш кол, 22 сабий сад, сабий эм жаш телю чыгармачылыкны дөворети, саулук сактыуу эм культура уюмдери, денла ишлениркиди.

Жыйылында «Ро-ни субъекттеринде Жемауат палатаны ишн кууруну баш магыналы жолларыны» юсюнден Федеральный закону болууларына да квалыйланы.

ХОЛАПАНЫ Марзипт.

Халккыны санын жазыу кыралны миллет политикасын кыуарарыкыды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Жазылуу а орус эм Россеиде жашаган бек улуу өнтөр миллет тизде эм алты тыш кыраллы тилде бардырылгыды. Дагыда адам кыайсы динни тутканы да тергелликти.

Анга жууап бере, Аккыяны Сөвтала уа былыт юлгөсү келтиргенди: «Мен кыбартыны кыарт бла төбөшчү, миллетини торлендирмеге сюемеси бек сорганында, ол: «Угый-», деп журт айтканды. Нек дегендему уа, кыбартыны деген черкесден зөс сыйлыды, деп жууап алганды. Болсада жаш адамла уа миллетлери торлендирмеге тауап болганынан буктурмайдына. - деп, дагыда алагыра ууш бир кыуам юлгөсү келтиргенди.

Ушакгы Дмитрий Журалев да квалыйланды. Он оюм эттен-

ден, адам миллетин, ана тилин квалый оюкюс да, алай жаздырырга болушкыды. Болсада былайда өз информацияны, безиремей, тоз айтинуу юсюнден бардырылды. Жыйылында жаздырынуу бардырылганы окутууну юсюнден да айтылганды. Владимир Зорин келтирген шартлагы кере, кыралда бу ишн 400 миңден аспам адам бардырылды.

Төбөшчю ахчырында «төгерек столга» кыатышканы журналистлени сорурларына жууап бергендиге.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзипт.

Табийгыат кыйынлыкыга да кыарамай

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

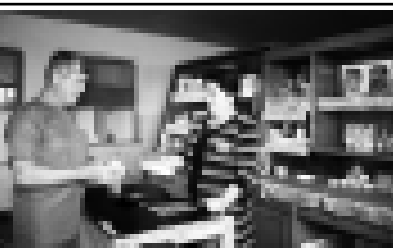
Штабны начальнигыне төбөнгөни, биз жуууктагы эки сот-товар фермага - «Конкурентте» бла «Балавеныкылагыга» барып, аланы заводчушлары Аслан Шаов эм Арсен Баларов бла иштөө юсеринден бир кесек хабар сорган эдик. Ала уруну эм жашуу болуулары бек иги кыралганына бир агуудан айтандына. Алай жыйында сезон башланганы бери суу, телефон байламгык да болмаганларын тарыгыш билдиргендиге бизге. Журхун телефон бла юйюге, иш жумушла бла да сө-

де кимле эсепте да урпап кеткенде уа, сокта батылыга эдиле. Бу аманыкыш этиле журютеди. Бу аманыкыш этиле журютеди, көргөн да этмегенди.

Милиция уа не ишлейди да деп сеиринсөмдү: «Кылуу журюте салып айтканды, - дегенди Шурдумов, - бурюкү да болуп журютеди, биз милициячылары бери келтирге бек кыоркыбабыз, аны сылтауу барыбыз да анылайбыз. Хау, быыл анда-мында төрт-беш дөгөна бир мид урланганды, айтканымыз, бырыгыла да. Да сора адамны жашууу багалыды не да ол кыоранчы?»

Фельдшер Артур Хусперенов.

Токенчи Кюрия Шогенова.

лещирге керек болса, бек бийик тепелден бирине өрлөргө керекди, ол а алай тынч иш тоюлдуу эм кепле алай эталмайдына. Болсада, кыдык журт, сот алыу азайгылыкыга, бу эки ферманы да малчылары сентябрь айны ахыр конюнерие дери кыстанда келгенни аймай ишлерге таукелдиге.

Электрик Борис Бичюков.

Квалыган жумуш этмочу службала да кесперины борчларын бөт жарыкыла тамамлайдына. Сөз ючюн, амбулаторияда, аны фельдшер Артур Хусперенов айтканга кере, бир затты ауруп келгенге тынгылы кыралалды, кыйын саусу болса уа, аны, кеспери энци машиналары бла таудан туюкороп, аны фельдшеринде төрт-беш дөгөна бир мид урланганды, айтканымыз, бырыгыла да. Да сора адамны жашууу багалыды не да ол кыоранчы?»

Малчыла кеспери кыоруулайдыла кече-кюн да кесперины суюрургөни, тийреде ырыкшыларын да, деп билдиргендиге бизге. Штабны таматасы жоллагы бек иш кыралганы да энци белгилегенди. Басканы Юрий Шох, Эпир району Ахматланы Мураддин башчылык этген жол ремонт-курууш управленийлары, телефон бла окууна сөлөшчү, былайда бек иш кыралганы, техникаларын, жомчуларын да мычмай жибердиге эм кыайсы жолу да бузулган жерине тынгылы ремонт эттедиле.

Иссилик тышына кыбастайды

Берлинде жашаганына асламысы кече тышында кыбастагы юсөлдиге. Аны салгытуу 30-градусу иссиликди. Шахарга кече келсе да, иссилик азаймайды, ол себептен адамла, шатырланы, раскладушкала, гамакка, кепчюролоочу төшкөккө алып, парклагыга, терек бахчалагыга, скверлерге жыйыладыла. Бир бирле уа юйюрлери бла, ууакы сабийлери бла да.

Эрмитажны малтамагыз

Шилькалары болган аяк кийимле бла «Эрмитаж» музейге келген тиришурулагы энци насадкала берилди. Аны курчуганына оюмларна кере, ол тиришуруланы борчул халда кийиз чарыкчаланы кийиунду кыруу турдукды.

Шилькалада жараулу насадкала хаккыс берилдеди. Алышка музейде алай насадкала экишерден жалаңда 500 бардыла. Ала паркетни кыорууладала, насадкаланы аслам халда чыгарып башларыкыдыла.

Тютюн ичиучюлөгө - юйле

Финляндияда жалаңда тютюн ичмечючюле жашагылык юйлени ишлеп башлагандыла. Алышка проект жашууда жалаңда бир жерде бардырылады - ЭСПОО деген шахарда. Мында 400 муниципальный фатар ишлениркиди эм аланы арешлагыла жалаңда тютюн ичмечючюле берилкиди. Келе турган кезинде алай юйле Хелсенкиде да ишлениркиди.

ТОЖУМАНЫ Хусейн, Сурталаны ХОЛАПАНЫ Марзипт алганды.

Кесине тынч жол излемегенди

Газетибизни беттеринде эл, жемауат алхында намыслары журюгөн ахшыланы юсеринден жаза-жаза турабыз. Бардыла кыайсы элбизде да айрымалыларыбыз бөш игиле да угый, адамла аладан колго алгырчала, атлары алгырышала да айтыла турурчала.

Бу ханарыбызда биз аллай бир адамны юсюнден айтырчыбыз. Ол Бабугенден Лелюкаланы Адейчи жашуу Мухамметди, Лелюка улу урунуну жигитиди. Сабан сюргенди, мизреу эсюргенди. Жарым жоз жылдан артык зарыланы урунганды. Ол бөдөргөн буйдады ишчилген өлкөк кеплене туйдурганды.

Иши жолун а Мухаммет ууакы Кызаахстанда, кичюночюлюк кезинде, 1946 жылда, башлаганды. Ол заманда анга толу 15 жыл да болмай эди. Анына тауу жашла кеп эдиле. Окур кезилеринде ала колхозланы, заводланы ишчилери болганды.

Мухаммет трактор тархтан кылга бла будай чыгарганды. Бизден келген комбайн а, аны жыйып, уууп, мизреуюн саламындан айырганды. Лелюка улу будай дурланы бир ызгата тийишчиралса, мизреуно кыоранчы аз болганды. Жаш болганын кыялыгына, Мухаммет ишн айрысыз тамамлаганды. Эки жылдан а колхозда тракторчу, комбайнчы да эди ол.

Анда кыайтандан сора Бабугенде тохтайды. Ол заманда колхозну председатели Мускуланы Мустафа эди. Улуу кыуар хунери болган кыуулыкчу. Аны заманында кышлагыга, фермалга, жайлыкыга, бичениликке жолла ишленгендиге, ток чыбыкыла тартылганды. Адамлагыла сөзю өтө эди. Аланы ишлеткен да эткенди, хакыларын да төлөгөнди. Аны жайырында Бабугенни ара молко республикада бай колхоздан бирине салып да турганды. Мухаммет

ары иште тохтайды. Сыйлы тракторчугу, комбайнчыга Мустафа бек кыуанганды. Иги специализте уа ол заманда бек керек эдиле. Дагыда Бакуманы Рамзанов бла Карканы Галаууу нөгөт этип, ючюсөн да Терк районга жибергенди. Анда 500 гектар жери бар эди колхозу.

Бу юч жаш, аны сорюп, мизреу салгырыла будай, чөпчү, ашылык, нархто эсюргендиге. Орган да терк районга жибергенди. Кыралга борчлары да бергендиге, кыалганы элге жибергендиге. Бир-бир жылда уа, нархто салып, сөзю эткендиге. Алай бла Мухаммет колхозну Терк районда бөлөмюно таматасы болуп он жыл ишлейди. Алтымыш алтыныч жыл будай, мизреулюк кезинде чөпчү да салгырыла. Семиритчеле берип, жерни сугарып, сабангагы иги кыарылдыла. Селитраны сыртлары бла ташып турганды. Ол кезинде нархтоно хар гектарында - 75, будайны - 46, кепчюроно а-23 центнер алганы эдиле. Бизни жерге ол бек иги кыоранчы. Кырал да жашланы кыялыгына урунганды. Урунуда болдурган ашы керюмдөлери ючюн звено башчы Лелюкалы Мухамметте Урунуну Кырал байрагыны орденин, нөгөрлерине уа майдала берилди.

Жашла иги урунганларыны хайырында колхозга көп нархто будай, чөпчү жуу тоше эди. Молко таматасы уа аладан эрде кыарылдыла, көп сабийни койго, уруну ветеранларына да юнош чыгары турганды.

«Муску улу ашы оңуубуз эди, - деп, алгыны таматасын журте да эгердеди Мухаммет. - Он бийик этиште эди. Он заманда башха байлыгыбызны айтмак, колхоз эбузда уч саулуган ферма, юч кой сорюу бар эди. Алада кышлай бир адам, ишлеп, юйюрлерин туту эдиле. Мустафа кеткенден сора колхозу бу тошрагы эди».

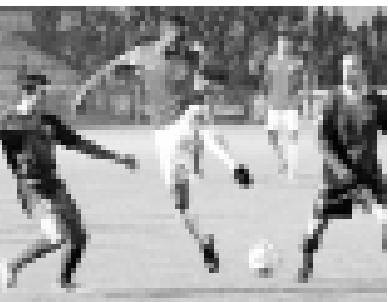
Кыал болса, оюнуу заманда иши халкыга иги эс бурула эди. Мухаммет көп кере сыйлы кыатыгыла бла да саугыланганды, аны Москвада ВДЦХ-га да жибергендиге, аты айтылган Алтагыга гүтега да бергендиге. Бир кере Прохладна районда, жерни аруу сорюп, республиканы механизаторларыны араларында эришиле болдыла. Колхозну председатели ары Мухамметти жиберди. Анда жерни терк эм аруу кызарга керек эди. Бабугенчи жаш индирден тракторун, сабан терминди да хазыр этти. Экинчи юн, ууакы жолда келип, эришиле кыатышты. Кыясы айтканды, барын да хорлап чыгарды. Эришилерге кыарган жери Мухамметти, ууакы эм бир торюнде кыазганын жаратып, биринчи жерге аны тийиши кереди. Андан Лелюка улу юч динилли мотоцикл кылуу болуп кыайган эди. Мухаммет жашуу жолунда тракторчу, комбайнчы, шофер да болганды. Жер сюргенди, мизреу алганды, жок ташыгыанды. Кыайсы ишинде да нөгөрлеринден, таматаларында мхатуу алганды. Ол, сөзюсүз, кыайсы жумушун да көп салып тындырганыны хайырынданды. Кесине уа бир заманда тынч жол излемегенди. Биюлюккоде Бабугенде бек огурулу адамландан биринди.

Юйюргө оюсонди айтканды бла беу жаш, төрт күз вступогендиге. Баршын да койдиргенден, туудулары да бардыла. Жаштадан экиси артеден бери да Россеини ууакы шахарларында биринде жашайдына. Аталарыны, аналарыны алып тойларына саугыга машина алып да келгендиге. Мухаммет биюлюккоде жыл саны келген адамды. Иши кыюу, койдеди. Бирсигине гитче жашы юйюргө бла турды. Бирси сабийлери, туудулары койге жыйылына, эки кыарты да бай улуу кыуанганын ол болды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

ФУТБОЛ

Эсеп бирин да ыразы этмегенди

Чемпионаты 18-чи турунда ЦСКА-ны бля «Зенитге» араларында оюн башка юонге кычкырылган собокли бек маганалыг ростоунылы бля нальчиклине тобушуйери санала эди. Экинчге саналыг, «Ростов» мында жаз башында ойналганда, спартакчы алааны 5:2 эсеп бля хорлоган эдиле. Аны собокли бу жол кыонакбайла хорлар куралы болгонлары анылашчынулу эди.

девич кыалгынды. Алай Юрий Антопыевичи ол аз да атыгмаган ка керюнеди. Кисенкову оруну ол жангы ойначу Васноновичи салганда. Неда эти, нальчикли хар оюнда да хорлогат ичинеде. Эничар бири бля да ала башка оюн кергоштедиле.

ле. Ол а кыонакбайла кыоруулары оюну юосунди эдиле. Анджелковичи бля Лебедевов топтары Фредриксон тын тутта эди. Спартакчыла у чабуулкыларын тохтатты эдиле. Голкипер Амельченковга бир нөнча кере драмкусун кергошторго тошгонди. Гогу аны таба ашырган тоб а кыабакъ эшиклини башы бля кетеди.

Соулудан сора ростоучула бир кесек тирек ойнал башайдыла. Алай, Фредрикссону хорлап, муратларына уа жеталмайдыла. Оюну 86-чы минутунда арбитр, Васин таариз майдада кыюлу бля ойналган деп, спартакчылары кыабакъ эшиктери таба пеналты белгилейди. Адамов аны тынгылы толтуртуп, эсенин белт этеди.

Нальчикли уа оюну ахырында кыабакъ эшиктерине дагында экинчи гол жиберерге эздан кыабакъгында. Алай голкиперини устасы эсенин салкыганда. Болсада оюндан бирин оюко уа команданын бирин да ыразы этмегенди. Нек дегенде алааны ызылариндан турир таблицада мюксачы командата кыабакъ тошгонди.

Кезилуо оюну а «Спартак» Нальчик» кеси стадионунда шабат кюн «Рубин» бля этдорлюкюдо.

РОССИЙН ФУТБОЛДАН ЧЕМПИОНАТЫНЫ 18-ЧИ ТУРДАН СОРА ТАБЛИЦАСЫ

Table with 10 columns: Команда, О, Х, ТБ, Къ, Т, Оч. Rows include Zenit, Rubin, CSKA, Spartak-NCh, etc.

Спорт

Жууугун, тенгин эсгере

Озган шабат кюн Шапушкада, бу жол бля бешинчи кере, шахмат ладан республиканы турир бардырылганды. Аны, хар замандача, эзде биринчи номери школда кел жашыланы физкултурдан устас бля лул турган Мухамед Алажевичи хурметине кырагандыла. Турнирге Нальчик шахардан, Чегем район элдеринден отузга жууук шахматчы келгенди.

бу торлюкюнде уастасын кандидат ладыла. Турнири кырауга кыатышан ладан бири уа эришилени баш судансы Зур Тулгоду. Мухамед Мухамедовичи, Зурлагса барлы, эны атасы бля шахматта ойналганан жаш гиче заманында сагылта бля кырал турганды. Андан бери оюну элдеринден отузга жууук шахматчы келгенди.

уусу Джамбулат Даюгов кыаты керешинди. Экинчи Чегемден келген кыарындаша Азамат, Альберт ан Адам Кановла да хорлам юочюн шахмат кыагда аюусу «юийш» келгенди.

Альберт Канову, предприниматель Мухабир Герговун см физика - математика имуланы доктору, КымКыу-ну преподаватели Борис Кунжевичи араларында ююшкенди. Хорлоганга анылганга дагында сагылта, майдала да берилгенди. Алажевичи туксум а турнирге кыатышананы, хантыи столла кырап, сыйлагандыны.

Сериуюнню, таза хауаны хычыуунлугу

Алгга адам иги умут этеди. Арта жашуучу ол мурданы жетер амаллары кылди. Хушто-Суртада жашаган Тохаланы Мажит, Кзылимин суу Чегем черигине кыошул жерни бек жаратып, бир ашхана ишлер эди деген иги кыуумгга кыалды. Быланда жул салырга келленгени да бошунда тоюлду. Исон кюн бу мийошине отпур кылааи хычыуну болгонан бу жайда келле сынагандыла.

Шахарчыла, кызы ююнде столучкыларын да алып бери келселе, суу жагдаа отпуртпур турганында, - дейди Мажит. - Адамларын ол кыыйналганларын керюп, иги болумуга кырауга керешибиз. Кафени аты «Айуу уады». Газ эы кыаты бля барады да, аны тархан кыыйн тоюл эди. Шаудан сууну уа быргыла бля башында келтирерге тошгонди.

Кафени таматасы Тохаланы Мажит.

«Айуу уа» кафени керюмдосу.

УЧРЕДИТЕЛЬ: КВАРТАРЫ-МАЛКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал. РЕДКОЛЛЕГИЯ: АЛИКАЛАНЫ Владимир, БЕП-ПАЙЛАНЫ Мугалин (баш редактору орунбасары), БИТТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЫЛАНЫ Борис (жууулы секретары).

РЕДАКЦИОННЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5. РЕДАКЦИОННЫ ПОЧТАСИ: elbor_50@mail.ru. Газетини таркатуу кыюну КСМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууушты. Телефон: 42-69-34.

ТУУГАН ЭЛИМ

Булунгу - Бурунгу

Булунгу деген да Бурунгу деген эздан алынганды. Аны юосунден белгилу тарыхчыбы Мызыланы Исмайыл жазган эди. Ол кертин бля да алайды. Анга бизи эрттеги журтларыбыз, кышкыларыбыз эм дагында да кеп башка затла шагытдыла.

Атлары айтылган кишиле чыккында бля элден. Революцияда бля дери Акбайлы Аппа бля Киши, Сарбашаны Сары бля Кышанж, Кереметтаны Мурса. Совет аламы тохташандан сора Гемлан - Аюну, Кылабекеланы Солтан - Хамитини, Акбайлы Хажми-Мырзаны айтырга боллукду. Битеу халкыбызны өктемге, Совет Союзун Жигити айтылхык летчим Исмайыл, Филология имуланы доктору Милкопуданы Хамитини жашы Хамит, медицина имуланы кандидатлары Акбайлы Ахматны кызы Светлана, Сарбашаны Магометни кызы Зукура, Филология имуланы кандидатлары Аппайлыны

Кыасымны кызы Фатимат, Жарашууаны Кюмалийни кызы Зайнаф, экономика имуланы кандидаты Жарашууаны Мухтарны кызы Фатимат. Халкыбызны атын битеу дуурага айтырган закый Куйсын да бизи элди. Андан сора, Къабаты-Малкыарны халкы устасы, Ленинни орденине тийиш болгон пост Шахмырзаланы Сад, Россияни сыйлы артисти Балпылане Зариф, пост Беппайланы Аноорун жашы Мугалин, генерал-лейтенант Беппайланы Юверини жашы Сулейман да бизденди. Башында сагынган айтылхык адамларыбыздан юлюю алып, итууда, урунда да бийик даражага жетерикле болула келе турган топтобузде. Аппайлыны Магомет. Булунгу эл.

ПОЧТА

Элден тышына чыккымы

Герпегем элде школчула, студенте, Интернетте сейрлер болгон башка элде да келип, артык, улуу болмаган хак бля почта бөлүмөнде турган эки компьютерде кеп жуушларын толтуртпур онг табадыла. Андан сора да, организацианы башчысы Бейзоланы Аминат айтханга кере, мында жашаган элдин асламысы алада сатылган товарлары алырга сюедиле. Дагында герпегемчиле аскерде кылулук этген жашларына посылкалары да терк-терк жибердиле. «Товары почтой» деген телевизор беруге кыа

рап да, бир кыуум зат заказ этип аладыла. Шендо уа ата-анала сабийлерин школга кыстау хазырылган заманды. Ол жаны бля да алааны ишлери жетилгенди. Дөдөтөр, кылам, карандашла дагында школчуга керекли кеп ууак-тюек затланы мында табарга боллукду. Почтаны кыабаргысында кыанганда кесине керекли не торлю билдириуну да кере боллукду.

Почтаны Валентина Шумахова элдеге газеттерин, пенсияларын да элтирге тебиргенди.

Бейзоланы Аминат Кучмезланы Азизага Интернетте кылай киргирге боллугун кергоштеди.

Мында ишленгеле, товарла сатхандан сора да, кеселени баш борчларын да тын

гылы тамамлайды. Газетле, журналла, пенсияны да ююшкенди, газ, суу, электрочко, телефон юочун да хаккыны аладыла. Алай бля герпегемчиле жуушларыны асламысы элден чыкмай тамамлайдыла. Битеу бу ишледе эли администратиясыны башчысы Биттирланы Салимни бля Бейзоланы Аминатны кыыйнлары уллуду.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзаят. Сураатаны автор алганды.

Окучула юйретеалиге

Радикунтден кытулганнга

Сизни журналны бек жаратама хар бетни да кыайтарып-кыайтарып окуйма, сейрлик эм хайыры затта кепдило, кереклерин да сыйлайм. Кесими рецентиме башкалары да юйретирге сюеме. Мени баш иеми радикунит арууу бар эди, уколла этиле эдиле, алай бютюнда бег а халкы дарман жараганды. Ол а ромашка голден жарашарылды.

Юй доктор - каланхоэ

Бронхитден эм суукчанд чыккыган башха арууладан 20 жылдан артык заманни кыыйналып, торлю-торлю амалла эм дарманна бля багылып турганма, алай болушук хазна табармай эдим. Суукч продукцияны бля суусалпаны ашаргы эм ичере жарамай эди - суулугум бля байлалы проблемала чыгып кыала эдиле.

Кырушхан бутуму юсюне сюелеме

Сабилкиден бери да мени балдыр шауготлерим кечиге кезуиде, бек кыаты кырушуп, кыыйна-кыыйна турганында. Бир-бирледе у, ол торлю арууга тезалмай, кычкырык этеригим окучна келе эди. Алай анын Елизавета Фролованы юйретиуну мен бюлююкюде да хайырланам: шауготлеги, сингирлени тартууларындам бек терк кытуулам.

Саулыкту болугуз!

Сизде бу битимге аллергия жокъ эсе, кесигени аны бля багып бир керюгюз. Халкыда анга «юй доктор» неда «юй жөншөө» деп бошанды айтмамын.

Газетини таркатуу кыюну КСМР-ни «Роспечать» акционер обществосу жууушты. Телефон: 42-69-34. Тиражи 3530 экз. Заказ № 2363.